

FOCUSING NEW CENTURY: COMMODITY – TRADE – ENVIRONMENT

14. Sympozjum Międzynarodowego Stowarzyszenia Towaroznawstwa i Technologii Pekin, 25-29 września 2004 r.

Współczesne miejsce towaroznawstwa w systemie nauki polskiej jest określone przez tradycję oraz przez przepisy prawa. Jest to obok ekonomii i zarządzania trzecia dyscyplina w dziedzinie nauk ekonomicznych. W Polsce istnieją dwa wydziały towaroznawstwa w Akademiami Ekonomicznych – w Poznaniu i Krakowie. Wydział poznański jako jedyny posiada pełnię uprawnień akademickich od 1993 r. Od tego momentu nastąpiła intensywna rozbudowa katedr ekonomicznych i integracja naukowa jednostek organizacyjnych wydziału. Towaroznawstwo bez wątpienia jest interdyscyplinarne, łącząc i czerpiąc z dziedziny nauk przyrodniczych, technicznych, ekonomicznych i zarządzania z różną intensywnością w różnych okresach czasu. Zawsze w centrum jego zainteresowania pozostawał towar, jego jakość i walory użytkowe. W ostatnich latach powstają kierunki towaroznawstwa w niektórych akademiach rolniczych i uczelniach technicznych, które cieszą się dużym zainteresowaniem kandydatów na studia.

Towaroznawstwo ma długie tradycje we Włoszech, Niemczech oraz Austrii (Warenkunde i Warenwissenschaft). Towaroznawstwo jest obecne w krajach Dalekiego Wschodu (Japonia, Korea Południowa, Chiny) i odradza się w Rosji, na Ukrainie i w innych krajach byłego ZSRR. Jest też wykładane i uprawiane w krajach Europy Centralnej i Wschodniej. Organizacją międzynarodową, która skupia krajowe towarzystwa towaroznawcze jest IGWT – International Gesellschaft fuer Warenwissenschaft und Technologie (Międzynarodowe Stowarzyszenie Towaroznawstwa i Technologii).

W dniach 25-29 sierpnia 2004 r. Chińskie Towarzystwo Towaroznawcze (China Society of Commodity Science) zorganizowało w Pekinie czternaste międzynarodowe sympozjum naukowe, w którym uczestniczyło 120 osób z kilkunastu krajów. Polska była licznie reprezentowana zarówno wśród uczestników (37 osób), jak też wśród nadesłanych materiałów (90) i zakwalifikowanych referatów (4).

Program Sympozjum był realizowany poprzez sesje plenarne (tematyczne) i posterowe. Podstawą do dyskusji były zgłoszone artykuły wydane w formie zwartej w 2 tomach (1041 stron) pt. *Focusing New Century: Commodity – Trade – Environment* (dostępne w Bibliotece Głównej Akademii Ekonomicznej w Poznaniu). Zawierają one 202 artykuły i doniesienia naukowe zgrupowane w 3 częściach. Pierwsza z nich obejmuje 97 opracowań, z czego 63 dotyczy systemów i kontroli jakości towarów. Część druga zatytułowana *Trade* zawiera 53 artykuły poświęcone marketingowi, handlowi elektronicznemu i zarządzaniu logistyką. Niewielką część stanowią prace dotyczące globalizacji handlu. W trzeciej części zamieszczono 52 artykuły dotyczące środowiska i zrównoważonego rozwoju. Większość artykułów w tej grupie odnosiła się do eko-designu (ekologiczne planowanie wyrobów i ich produkcji), czystej produkcji, czystych produktów, w tym usług.

Obrady odbywały się w 3 sesjach plenarnych. Pierwszej sesji: *Commodity*, w pierwszej części przewodniczyli profesorowie Mitsuharu Mitsui (Japonia) i Wolfgang Haupt (Austria). Zaprezentowane zostały tu 4 referaty, z których najciekawsze to: *Situation and perspective of certification and accreditation system in China* (Lin Zhudui, Certification Accreditation Management w Chińskiej Republice Ludowej) (*Obecna sytuacja i perspektywy systemu certyfikacji i akredytacji w Chinach*) oraz *A case study on improving design quality through QFD and analytical hierarchy process* (prof. Myung Young Lee, Korea) (*Badania studyjne o poprawie jakości projektowania z zastosowaniem QFD i analitycznej hierarchii procesów*).

Pierwszy artykuł poruszał problem rynku usług certyfikacyjnych w ogromnej przestrzeni gospodarczej Chin. Gospodarka chińska rozwija się w ogromnym tempie, osiągając wzrost rzędu 10% rocznie. Jest to możliwe między innymi dzięki spełnianiu przez chińskie przedsiębiorstwa międzynarodowych standardów w zakresie zarządzania jakością. Chińskie instytucje certyfikujące wydały około 130 000 certyfikatów ISO 9001 i 60 000 certyfikatów ISO 14001. Ponad 3400 chińskich producentów żywności ma certyfikowane systemy HACCP, a 10 000 uzyskało certyfikaty na działalność eksportowo-importową. Ponad 140 000 wyrobów uzyskało obowiązkowe, a 10 000 dobrowolne certyfikaty jakości. Instytucje chińskie certyfikowały, jak dotąd, około 50 000 osób, potwierdzając ich kompetencje. W Chinach działa 244 laboratoriów testujących jakość wyrobów stosujących ponad 2400 certyfikowanych metod testujących. Ten ogromny postęp i rozwój certyfikacji są możliwe między innymi dzięki kontaktom i umowom dwustronnym i wielostronnym.

W drugim referacie autor poruszył bardzo ważny w zarządzaniu jakością problem wykorzystania opinii konsumenta do poprawy jakości produktu. Opinie konsumenta dotyczące potrzeb jakościowych zostały przełożone na charakterystyki i opisy inżynierskie w fazie planowania nowego produktu za pomocą techniki QFD (tzw. dom jakości). Zastosowano procedurę czterostopniową w powiązaniu z analizą hierarchii procesów, co jest istotną nowością.

Drugiej części tej sesji przewodniczyli prof. Wan Rong (Chiny) i Choinumok (Korea). Wygłoszono wówczas również cztery referaty. Duże zainteresowanie i bardzo ożywiona dyskusja wywołał referat *Flexibility is next beyond quality and efficiency in production systems (Elastyczność jest kolejną po jakości i efektywności cechą systemów produkcyjnych)* (R. I. Zalewski i E. Skawińska), w którym autorzy przedstawili pogląd, że efektywność i wysoka jakość wyrobów nie są już jedynymi gwarantami sukcesu ekonomicznego. W gospodarce rynkowej konsumenci chcą wyrobów „na miarę”, do czego niezbędna jest elastyczność w produkcji i zarządzaniu. To właśnie elastyczność wyrasta na nową przegawę konkurencyjną. Jest ona konstrukcją wielowymiarową, a jej potencjał został przedstawiony w różnych systemach produkcyjnych, od wymienności części, poprzez system taśmowy (fordowski i post-fordowski), aż po produkcję krótko-seryjną, a nawet unikatową.

Inny ciekawy referat z tej serii *Changes in market environment and logistic strategy* (prof. Shunsuke Imamitsu, Japonia) (*Zmiany w otoczeniu rynkowym a strategia logistyczna*) dotyczył współczesnego modelu reprezentującego skomplikowane i liczne relacje pomiędzy dostawcami i konsumentami. Wiele korporacji japońskich przenosi swoje fabryki na zewnątrz, co wiąże się z potrzebą utrzymania jakości produkcji. Autor zwracał uwagę na konieczność zrozumienia, iż zarządzanie łańcuchem dostaw ma tutaj ogromne znaczenie. Konieczny jest też re-engineering i dobra strategia logistyczna.

Chiński punkt widzenia na rolę marek produktów przedstawiło kilku uczestników: An Quingun reprezentujący Ministerstwo Przemysłu i Handlu w referacie pt. *Awareness of famous trade marks and brands (Świadomość znanych marek)* oraz prof. Li Dougunin w nieprezentowanym materiale pt. *Exploring famous brand development strategy of Chinese commodities (Wykorzystanie strategii rozwoju znanych marek towarów chińskich)* wskazali na to, iż gospodarka chińska rozwija się obecnie najszybciej i ciągle przyciąga uwagę licznych inwestorów. W tych warunkach jest koniecznością zwracanie uwagi na strategię rozwoju znanych marek chińskich wyrobów. Autor podkreślał pierwotne znaczenie pojęcia 'strategia marki wyrobu' oraz projektowanie marek wyrobów w dobie globalizacji gospodarki i indywidualizacji wymagań zgłaszanych przez nabywców. Po przeprowadzeniu analizy makroekonomicznej znanych marek chińskich autor wskazywał zadania dla przedsiębiorstwa, rządu i społeczeństwa, konieczne do wykonania przy kreowaniu marek produktów.

Sesję drugą zatytułowano: *Trade*. Pierwszej jej części przewodniczyli profesorowie Jacek Kozioł (Polska) i Hrychory Puhachewsky (Ukraina), a drugiej – Romuald Zalewski (Polska) i Elena Botezant (Rumunia). Zaprezentowano tutaj osiem referatów, z których w odniesieniu do Chin inspirowane były: *The hotspots in the new round of WTO multilateral trade negotiations* (Zhang Xiangchern, Ministry of Commerce PRCh) (*Punkty sporne w nowej rundzie rokowań handlowych w WTO*); *The influence of Technical Barriers to Trade (TBT) on Chinese Corporations and the Countermeasures* (prof. Xia Youfu) (*Wpływ technicznych barier w handlu na reakcje chińskich przedsiębiorstw*).

W referatach przedstawiono chiński punkt widzenia i możliwe reakcje w związku z nową rundą rokowań handlowych w ramach Światowej Organizacji Handlu (WTO) i wpływem technicznych barier w handlu (TBT) na chińskie przedsiębiorstwa i możliwe działania obronne z ich strony.

Sesja trzecia, której przewodniczyli profesorowie Jan Jasiczak (Polska) i Vojko Musil (Słowenia), zawierała cztery referaty. Spośród nich duże zainteresowanie wywołała praca przedstawiona przez prof. W. Haupta (Austria): *Austrian education in commodity science – link between economic, ecological and social aspects (Nauczanie towaroznawstwa w Austrii – związek aspektów ekonomicznych, ekologicznych i społecznych)*. Prof. W. Haupt przeprowadził analizę towaroznawstwa (jako dyscypliny nauk ekonomicznych) w aspekcie ekonomicznym, społecznym i ekologicznym, zwracając szczególną uwagę na wymiar ekologiczny i jego ściśle powiązanie z naukami przyrodniczymi. Inny bardzo interesujący referat przedstawił w tej sesji prof. Xia Quinn: *Promoting international eco-labelling standards to develop the market competence of corporation (Promocja standardów oznaczeń ekologicznych w rozwoju kompetencji rynkowych korporacji)*. Autor przedstawił praktykę chińską w tym zakresie. Gwałtowny wzrost gospodarczy odnotowywany w Chinach uświadamia wagę standardów ekologicznych. Problemem tym zajmują się władze centralne, które powołały i finansują działania grupy ekspertów i przedsiębiorstw w zakresie realizacji wymagań normy ISO 14020. W pracach tej grupy bierze udział ponad 300 przedsiębiorstw wdrażających oznakowania ekologiczne.

Z kolei prof. W. Vogel (Austria) w wystąpieniu pt. *Dematerialization and immaterialization – options for decoupling resource consumption from economical growth (Dematerializacja jako opcja dla oddzielenia wzrostu gospodarczego od konsumpcji zasobów naturalnych)* przedstawił pogląd, że globalizacja będzie możliwa wówczas, gdy obywatele krajów biednych i nisko rozwiniętych zwiększą znacząco swoją konsumpcję, co wywoła wzrost masy odpadów. Ograniczenie masy odpadów w skali globalnej będzie możliwe tylko pod warunkiem ograniczenia konsumpcji towarów w krajach rozwiniętych. Jednocześnie powinna nastąpić zwiększona konsumpcja usług, zwłaszcza kulturalnych, edukacyjnych, zdrowotnych, turystycznych. Autor podał liczne dane i przykłady rozwiązań zastosowanych przez władze miasta Wiednia.

Wśród wygłoszonych prac były jeszcze trzy zaprezentowane przez poznańskich towaroznawców. Prof. J. Koziół mówił o dobrej jakości życia, która jest centralnym obiektem ekonomii i która powinna być badana przez towaroznawstwo i naukę o jakości. Dobra jakość życia jest nie tylko sumą jakości produktów materialnych i środowiska, ale również przyczyniają się do niej jakość osobowości, dobre relacje międzyludzkie i standardy etyczne. Treści te współbrzmiały z тезami wcześniej omówionego wystąpienia prof. Vogela. Wreszcie trzeba zwrócić uwagę na pracę zaprezentowaną przez prof. J. Jasiczaka z poznańskiej Akademii Ekonomicznej pt. *ISO 9000:2000 Process management at the Faculty of Commodity Science, Poznań University of Economics (ISO 9000:2000 – zarządzanie procesowe na Wydziale Towaroznawstwa AE w Poznaniu)*. Wydział ten zdobył certyfikat w roku 2001 i przeszedł pomyślnie recertyfikację w roku 2004. W ostatnich latach szczególną uwagę skierowano na zarządzanie procesami i na wykorzystanie oprzyrządowania komputerowego (program ARIS) wspierającego podejście procesowe w zarządzaniu jakością. Trzeba też odnotować wystąpienie *Service quality in E-business* (dr Jacek Łuczak) (*Jakość usług w biznesie elektronicznym*), który poruszył problem związany z jakością usług w biznesie elektronicznym. Autor dowodzi, że główną determinantą jakości dla klientów i dla usługodawców jest zaufanie do partnerów biznesowych i ich odpowiedzialność.

Program naukowy wzbogacono o część praktyczną – wizyty w zakładach produkcyjnych, które posiadają wdrożony system HACCP i ISO (fabryka produkcji soków wraz z produkcją owoców) lub mających duży udział w eksporcie (zakład produkcji jedwabiu i zakład hodowli oraz przerobu pereł).

Na zakończenie Sympozjum wybrano nowe władze IGWT: prezydenta – prof. Wan Rnga i 6 wiceprezydentów. Polskę reprezentuje w nich dr hab. Andrzej Chochół – profesor Akademii Ekonomicznej w Krakowie i przewodniczący ZG Polskiego Towarzystwa Towaroznawczego. Postanowiono również, że kolejne, 15. Sympozjum IGWT odbędzie się w 2006 r. w Kijowie, a 16. w 2008 – Seulu.

Romuald Zalewski